

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok a katholicusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félévre 3 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

A jövő politikája.

II.

A politikai élet látszólagos egyhangúságán a várakozás izgalma ül. Komoly, lelkiismeretes emberek számos változatban vetik fel maguk előtt a kérdést: Hogyan lesz, mi lesz?

Nagy események, nagy átalakulások előtt állunk! Nem valamely katasztrófa erőszakos kitörése változtatja meg hirtelen a jelen viszonyokat, hanem magában a nemzettestben indult meg a desztilláció, a mely kifogja dobni magából azt, a mi fejlődésében akadályozná.

Bármit hozzon a közel jövő politikája, egy bizonyos: a közállapotok javulni fognak! Elértük esésünkben az iszapos mélységet s a reakció törekvése most hajtja fölszínre a nemesebb érzéseket. A szabadelvű politika meghazudtolta önmagát. Deák örökét a rosz utódok eltékoztatták s a mi 67-es kiegyezésben jó volt az nagy részt kárára vált a nemzetnek. Most csödbe jutott a Deák által alapított szabadelvű cég. A nemzet lassankint belátta, hogy csak a firma jó, de a cég megbizhatatlan. Pár éve már, hogy a bomladosz léket kapott hajó süllyedését észrevették. Megkísérlették befoldozni. De a bomlás, a rothadás processzusával föltartóztathatlan volt. Ma beföldötték itt, holnap a korhadt hajó kilykadtt másutt. A víz betódult a hajó

belsejébe. Mindenki érezte, mindenki tudta, hogy nem sokára elmerül a hajó.

Itt vagyunk most. A hazugság mindig veszedelmesebb s a ki hazugságra épít, annak számolnia kell, hogy minden nap romba döntheti hazugságon épült terveit. Olyan a hazugság mint a futó homok, elkapja a legenyhébb szél is s tovább söpri.

Es mikor várjuk a kibontakozást, akkor bizonyos aggodalom vegyül a várakozás izalmába. Vajjon a változás meghozza-e mindama szükségleteket, mely után sóvárog a lelkünk? Vajjon részleges változás lesz-e, vagy olyan, mely gyökeresen megváltoztatja a mai helyzetet?

Az aggodalom tovább száll az igazlom szárnyain s bejárja az országot. Azt érezzük és tudjuk, hogy az újátalakulásokban Apponyinak nagy szerepe lesz. Vezetni fogja-e az átalakítás munkáját avagy csak részt vesz benne? Ez a kérdések kérdése! Ha csak részt vesz bennök, sok okunk van az aggodalomra, ha vezetői van okunk a bizalmatlankodásra.

Ha Apponyi csak közreműködő nyg ismeretlen alakok válnak ki a politikai háttérből s lépnek előtérbe, az övék a dicsőség s a felelőség. Az övék a felelőség — s ez a mi aggaszt. Mert nem tudjuk kik lesznek azok akiknek felelőségében biznunk vagy bizalmatlankodnunk lehet. Azt sem tudjuk tehát, hogy az átalakulás nem-e csak ravasz elodázása a jelennek.

A helyzet azonban ma olyan, hogy annak megváltozása csak Apponyival az élen remélhető. Ő a legközelebbi jövő embere. Tőle várja a nemzet erőinek megújulását. Minden jel arra vall, hogy ő van hivatva átvenni a gyöngye kezében szenvedő kormányzatot.

Tehetségében, becsületességében nem kételkedik senki, csak az erejében, környezetének befolyásában, annak irányában nem vagyunk biztosak.

Mert Apponyi igen sokszor gyöngének bizonyul, hogy irányítsa pártjának érzelmeit, de igen gyakran megesis, hogy uszik az árral a két párt között és sohasem lehet tudni melyik parton fog kiszállani.

Ha tekintjük politikai pályafutását az a következetességnek és az ovatos következetlenségnek láncolata. Már most az a kérdés, hogy vajjon ezuttal, ha a kezébe kerül a pártalakítás munkája, lesz-e benne elég akarat és erő, hogy a legjobb meggyőződését tekintse? Nem fogják-e az utolsó perczben eltéríteni a helyes irányból olyan egyének, a kiket kicsinyes érdekek vezérlelnek.

Apponyi erősen küzdött a polgári házasság ellen. Gyönyörű beszédben bizonyította a kötelező polgári házasság veszedelmes voltát. Később, mikor a választások előtt állottunk nem volt ereje, vagy bátorsága nyíltan kilépni az új törvények ellen s bár elismerte, hogy az új törvé-

Tovább-tovább.

— A „Fejérmegyei Napló“ eredeti tárczája. —

Irta: E. L. I.

(Vége.)

Hegyek-völgyekről, zuhatagok és szédítő mélységekről eleget beszéltem Önöknek; leírni nem lehet azoknak szépségeit, azt látni kell. De ha az utamban látottakat mind le akar-nám írni, úgy egész könyvet kellene írnom — ennek elovasásától pedig mentse meg Önöket az ég. Amit láttam — szép volt; lelkem örült, tapasztalatom öregedett, látóköröm tágult; haszonnak ez elég nekem.

Adós lévén még egy levéllel, ebben nem szólok vidékekről, tájakról — de beszélni akarok az eberekről; ezek közt élünk, ezeket kell szeretnünk: tárgyunk tehát elég érdekes. Ha mégis unalmas lesz beszédem, vigasztalja Önöket az, hogy nem írok már több levelet.

Most pedig bízzák magukat reám, én elvezetem Önöket egy paradicsom szépségű kertbe, amelynek párja nincs a kontinensen s hol bő alkalmunk lesz tanulmányozni az embereket.

Utunk kanyargós hegyi ösvényen vezet felfelé, melyen egész kényelemmel sétálhatunk a középmagasságu mészkő sziklák fensíkjáról, hol az említett édenkert terül el. Utközben aranyas fásorok védnek bennünket a nap heve ellen s ha néha-néha felfekintünk csillogó paloták csúcsait látjuk kikapadkálni a tropikus növényzet zöldjéből. Minél inkább közeledünk felfelé, annál kultiváltabb, annál elragadtatottabb

lesz a növényzet. És ha felértünk, egy kis paradicsom tárul elénk egész pompájában. Gyönyörű kert, ékítve palotákkal, a szivárvány minden színében játszó ugrókutakkal, övezett tritonokkal. A déli növények túdó indái itt-ott kedves alakú lugosokat képeznek, melyek oly hivatagol-g kínálják enyhe árnyékukat, hogy az ember sietve megy a lombok alá s bámolja a szemei előtt elterülő kert szépségeit. Mi ne menjünk a lugasok alá; nem nekünk valók azok.

Ábrándos, holdvilágos éjszakán, midőn a felhőtlen ég millió csillaga rezeg a magasban — könnyű lépésekkel — mintha villi táncot járna — megjelenik egy-egy tündér délszaki leányai közül s eltűnik a lugasok sötétjében. Övék e rózsá barlangok — itt szövik ábrándjaikat vagy cs-leiket. Hálók ezek, melyek várják az áldozatot. És a ki e bukott szirének büvöskörébe kerül — mérget vehet rá, hogy elveszti először esztét, azután szívét s végre pénzét. A hold tündére azonban nem sokat ad a két elsőre, de nagy súlyt fektett az erszényre — ettől megszabadítja az áldozatát, ha szinte százezrek volnának is benne. E tündérek ugyanis nem mások, mint fogadott arany pókok, kiknek az a feladatuk, hogy a gazdag utasokat, kik nem hajlandók kényelműen megválni pénzüktől — szép szerével odavigyék, hogy ott abban a csillogó palotában — egy blattrá tegyék fel. Ehhez a mesterséghez aztán értnek is. Ezekben a lugasokban nem egy békavérű angolnák forrott fel még agyveleje is koponyájában s bódult föl rohan a palotába, hogy

elvezítse mindenét — s mikor agya kihült — nem volt egyebe a rajta levő pepita ruhánál. És ha nem tetszett neki ez az állapot — ott van a rózsá lugas — föbe löheti magát; szebb helyet kívánni sem lehet a halálra.

Pokolnak való szép helyek e lugasok. Kerüljük el és menjünk tovább.

Itt egy oszlopra fel van írva valami: „Óvakodjunk a zsebtolvajoktól“ — mindnyájan zsebtükhöz kapunk, akárcsak a budai állomás várótermében. Önök pedig szídnak engem, hogy miért vezetem ily kétes helyekre? — De hisz' gyönyörű parkban vagyunk, ... aztán az embereket akarjuk tanulmányozni, tehát fel kell keresni őket...

Ennek a kertnek fentartása évenként több, mint egy millió frtba kerül; ideözönlik a világ minden részéből a sok szerencse-kergető, — itt találkozhatunk minden nemzetbelivel, ennél szebb, — ennél jobb helyre nem is jöhettünk volna, hogy tanuljunk ismerni az embereket.

E helyekek neve: Monakó, a híres játékbárlang. Most pedig menjünk a palotába, hol játszanak.

Elég tisztességes helyre jöttünk — ha a külsőt tekintjük. A gazdagon megaranyozott, elegánsan felszerelt termekek szinte tündöklének. Olyan itt minden, mint a leggazdagabbban illuminált táncszalon, a melynek caillár-sugarai ezerszer törnek meg az óriási velencei tükrökben; az aranyozott és drágaszövetű függönyökkel ellátott nagy ajtóban minden perczben új alakok jönnek-mennek. A termekben elfér

Mai lapunk 8 oldal.

nyek megváltoztatását igényelnek, hozzátette, hogy ma nem tartja elérkezettnek és alkalmasnak az időt, hogy azok megváltoztatását követeljük.

Ez pedig nagyon fontos, elsőrangú kérdés, a melyre vonatkozólag hasonló kétértelműséggel nem lehet és nem szabad nyilatkozni, ha kormányelnök akar lenni. Apponyi érzelmei tudjuk, nevelése is biztosíték, ellene vannak az új törvényeknek, éppen azért hisszük és elvárjuk, hogy ellenle lesz akkor is. ha majd a hatalom birtokába jut.

A jövő politikája csak akkor fog kifejezésre jutni, ha Apponyi ebben a kérdésben őszintén nyilatkozik. Ő ismeri az ország hangulatát és bizonyosan felismeri a közhangulat szükségletét, mely e törvények megváltoztatását követeli.

— Ismét hivatalvesztés. Fél esztendeje annak, hogy megkezdtek a városi tisztogatás szisztematikus munkáját. Nagy elégtellessel tapasztaltuk, hogy a város érdekében munkálkodásunk első percétől fogva a polgárság majdnem kivétel nélkül mellettünk állott s fokozott érdeklődéssel várta a nagy munka eredményét. Azonban nem rajtunk mult, hogy a polgármester tisztségétől lemondott és a vizsgálat csak nagy döcögve haladhatott előre, hogy a nagyobb bünök megtorlása és a bünsők megbüntetése egyre késett. A közönség látva a harc kezdetbeni eredménytelenségét, nem csoda, ha elkeseredetten lemondott az igazságszolgáltatás reményéről. — Pedig a mi késik, még nem mulik! — A megbántott közérkölségisg követeli a szigorú megtorlást. Hiába való volt a jóbarátoknak a fegyelmi választmány május 20-iki ülésén hozott protekciós ítélete, a büntető nemezis végre lesújt a két fő bűnösre is — reményt nyújtva a becsülettel polgároknak, rettegéssel sújtva a gazokat. Seidel Lajos és Hegyi János elnyerték megérdemelt büntetésüket. Most lát-

száz és száz ember. Este mindig vigabb társaság és merészebb játékosok jönnek.

Valami kábító van ilyenkor a levegőben. Az ablakok előtt majd edesen epedő, majd haragos zene és hullámzó sokaság. Valóságos és petroleum-hercegnők megrakva igaz és hamis gyöngyökkel, spanyol hidalgók és amerikai milliomosok, indiai katonatisztek kalandor feleségei, büszke lordok és parvenük, orosz bojárok és gaminok össze-vissza.

Ilyenkor nem árt egy kis elővigyázat, mert akad „entre-entre” olyan fráter is, ki úgy kibűvöli a tárczát, mintha soh'se lett volna.

De lépjük át az oszlopos büszke csarnokot s tekintsünk be a játszóterembe. Fényes, díszes, óriási terem, szép festményekkel, — azután ismét terem. A terem közepén nagy zöld asztal. Körülötte remegő, epedő, vágyó, sóhajto alakok — nők és férfiak. Ezeket nézzük meg most.

Ember hátán ember. Szó nélkül teszi mindenki a pénzét, a hová tetszik, a ki nyert — azt szó nélkül kifizetik; a ki vesztett — annak pénze szó nélkül a bankba vándorol. A szó szoros értelmében repül a pénz. Néha 10—20 ezer forint tétel áll.

Találkozhatunk itt minden nemzetbelivel. Slótk szoknyával, török kaftánnal, orosz bundával és francia frakkal.

Érdekesebb tanulmányt a világon képzelni nem lehet. Ah! miként csatáz az arczokon a nyervágy szenvedélye! A szemek szikráznak, az arcz izmai rángatóznak, az ajk reszket, a homlokra ráncok vésődnek, az arcz elhalványul, majd felderül, mosolyog és reszketve teszi szobrára a nyervegy. Sírni hallgatás van itt; csak egy-egy elfojtott sóhaj töredéke lebben át

hatják, hogy ki volt jobb s őszintébb velük szemben, az-e, a ki képtelen reményekkel, ravasz ígéretekkel álltatta őket, vagy mi, kik megmondtuk annak idején, hogy mondjanak le, mentsek meg a várost a botránytól, s mi nem fogjuk őket ezen szándékukban akadályozni. Nem fogadták meg szavunkat. A napokban végre leérkezett a belügyminiszternek határozata, mindketten hivatalvesztésre ítéltettek. A miniszternek íj. Hegyi János rendőrségi nyilván tartott illető, f. hó 19-én kelt határozata a fegyelmi választmány ítéletének megváltoztatásával a hivatalvesztést rendeli el s indokolja ezen rendeletet azzal, hogy Hegyit az ellene emelt vádak s a kiderített tényállás méltatlanná tették a különös bizalmat igénylő rendőrségi állásra. Az iratoknak a bűnügyi eljárás-hoz való áttétele melóztetett.

Dieballa György indítványa.

A folyó hó 30-iki városi közgyűlés programjában, első helyen áll Dieballa György városi bizottsági tag feletti érdekes indítványa. El kell ismernünk, hogy a tárgy-sorozat elrendezésénél igen tapintatosan jártak el midőn ezen pontot az első sorba helyezték.

Ezen figyelemreméltó indítvány megérdemli, hogy a bizottsági tagok pihent erővel lássanak hozzá az alapos bírálatához, hogy ezen már-már égetővé vált kérdésben a város javára ítéljenek. Az indítvány hosszas, mély tanulmányozásra valló, szorgalmas munka eredménye, mely első sorban szerzőjének, Dieballa Györgynek szerez dicséretet. Részünkről őszintén ajánljuk a közgyűlés figyelmébe. A kérdéses indítvány a következőképp hangzik:

Székesfejérvár szab. kir. város törvényhatóságai Bizottságának!

A városi bizottság a hivatalos helyiségekben tapasztalt nagyotok rendtelenségeknek részben okozója maguk a szük helyiségek.

A városi bizottság szük volta miatt a közigazgatás nagy hátrányára kivonulni kényszer-

rült onnét a mérnöki hivatal, az árvászek, a közgyám, a községi bíróság, a katonai előddi hivatal, a városházán kívül kényyszerültnék elhelyezni az anyakönyvezést stb.

De az épületben benmaradt hivatalok sem rendelkeznek a kívánalmaknak megfelelő helyiségekkel, maga a tanácskozási nagyterem közgyűlések alkalmával a teljes számban megjelenő bizottsági tagok befogadására elégtelen szük. De tekintettel a számos szakbizottságnak gyakran ugyanazon időben tartott üléseikre, legalább még két kisebb tanácskozásra szánt terem létesítése kívánatos.

A polgármesteri hivatal egy szobában van elhelyezve minden előszoba nélkül; bizalmas kihallgatás, értekezés esetében a már esetleg jelenlévőket kénytelen a polgármester a folyosóra küldeni, vagy a bizalmas értekezésre más helyiségbe vonulni.

Az egy szük utcától, egy ablak által világított felette fontos jegyzői hivatal és az azzal egybekapcsolt iroda czéljainak éppen nem felel meg. Magában a jegyzői hivatalos helyiségben a fő- és két aljegyző, a kapcsolatos irodahelyiségben — egy folyton sötétben — pedig 8—10 irodai személy szorult össze és rontja szemérvilágát.

A rendőri hivatal czéljának éppen nem felel meg. E helyiségekben a hivatalos munkák végzésének sem jelölhető ki elegendő munkahely; az iratok és okmányok egy itt, valamint az összes hivatalos helyiségekben a közigazgatás nagy hátrányára kellő gondozást nem nyerhetnek. Panaszosok, vagy más magán vagy hivatalos ügyekben megjelenők részére, azok befogadására a helyiségek kivétel nélkül szükek. Valóban nem csoda, ha ezen szük, setét, minden ventiláció nélküli egészségtelen, bűzhődt levegőjű helyiségekben leirhatatlan állapotok vannak, és a helyes közigazgatás czéljára megfelelő helyiségek hiányában szabálytalanságok kaptak lábra.

A városházán fentförgő, imént csak gyengén ecsetelt állapotok a hatóságoknak elődázhatatlan köteleességévé tesszik, hogy egy új városházának építését sürgősen foganatosítsa.

Az új városházának felépítésére az eddig ismert tervezeteket nem tartjuk elfogadhatónak. Ugyanis:

Azon tervet, mely a régi városházának kibővítését czélozza, elfogadhatónak azért nem tartjuk, mert ha az a mostani egész 444 ööl tértőfaton épülne, akkor a Szt.-István-utca a

a termen, mintha valami kisérlet sóhaja lenne. A zaklatott sziv egy-egy dobbanását is hallani véljük. Van ez emberek között, ki utolsó vagyont tette fel; ha elveszti, föbe lövi magát. Igen egyszerű proccszus. — A férfi arczok nem oly borzasztók mint a nőkéi, kiknek rémes tekintet villog szemükben és lázas ingerültség reszket végig idegeiken.

Érdekes látvány, a mint az emberek hanyatthomlok rohannak be a termekbe — egy pár száz vagy ezer frankot ott felejtnek — azután kirohannak a nyüzsgő tömeg közé és ismét vissza a terembe, míg pénzük utolsó maradványa el nem párolgott.

Vannak, kik reggeli tizenegy órakor a zöld asztalhoz ülnek s el nem mozdulnak éjjelig. Étlen-szomjan, fáradhatlanul ülnek ott, míg az utolsó kis golyó be nem végezte pályafutását. Ezeket valami démoni hatalom élteti, hogy tizenkét óra hosszáig át el nem fáradnak.

Csak mikor vége a varázsnak, mikor az óra éjfél üt s a croupier összeszedik a pénz-csomagokat s akkor hanyatlik le fejük a legnagyobb morális és fizikai exaltáció után, mint az élettelen báb.

Messieurs! faites le jeu! — hangzik a szó, s egyszerre száz kéz nyul az asztal fölé, azután a kezek közé vegyülnek a színvono tornájú lapátok, azokkal tolja mindenki a pénzt s azzal rántja fölé, ha nyert.

Mind együtt vannak a halvány arczu, becses szemű, reszkető kezű, feldult lelki játékosok. A nyomornak élő vázai, kiaszott szkeletek. De új életet varázsol az élő csontvázakba az első fehér golyócska futása.

Ime! — nézzék azt a szélhűdött, góthős Harpagont, ki úgy reszket pénzéért, mint a

nyárfalevél és mégis idején játszani. Keze, lába, feje — minden tagja reszket. Horgas botra támaszkodik, hogy 70 éves vállait fenntarthassa. Háromszor-négyszer ránéz a Napoleond'orra — azután visszateszi zsebébe. Most megint kivesszi, megtapogatja, megismogatja, — figyeljük csak meg — mily undorító, vad szenvedély csatáz horpadt mellében, kiül sötétvörös arczára is a vihar s midőn elhangzik a croupier kiáltása: „rien ne vos plus” — félajultán rogy a pam-lagra, homlokereit kidagadnak, csontos öklével vén koponyáját veri és reszket felőrláig — azután ismét az asztalhoz csoszog. — Ez már nem ember, nincs akaratereje.

Amott egy ifju nő áll kigyult arccal, — előtte nagy halmaz arany. Szép, üde, szinte rosszul esik az embernek, hogy itt látja őt. Inkább menne ábrándozni, ki a lombok alá... Most marok aranyat tesz föl. Sötét nagy szemű rémesen kezdenek ragyogni s mintha villamfolyam futna végig tagjain, idegesen taszítja vissza leomlott haját; — visszafojtott lélekzettel, előrenyújtott nyakkal lesi a végzetes kis golyó kopogását; s midőn ez az obstacle-en egyet koppan, behunyja szemét, hogy ne hallja az ítéletet. Nem neki való ez idegölő játék, — de nem tud szabadulni — a démon fogva tartja őt. Veszt, folytonosan veszt. Ajkai remegnek, míg halántékain halavány sápadtság ömlik el — keztyűjét pedig fogai közé kapva, egy hasításra lerántja apró kis kezéről. — Rút látvány még e szép hölgy is szenvedélytől feldult, rángatózó arczával; — hagyjuk el...

Eszembe jutott a kedélyes baccarat, mint Önök kedves körében játszottam. Mennyivel más látvány a játék itt — és ott. Az Önök csengő kacaja hangzott filemben, melylyel ki-

közlekedés nagy hátrányára maradna a mostani ezek voltában, már pedig ezen utca szabályozandó oly formán, hogy a városház-tértől az Anna kápolna, illetőleg a Székesegyház küszöbével kibővítettessék, a mely esetben azonban az városház építése céljára alig maradna 300 ööl terület.

Ha mégis, tekintettel a Szt. István-utca szabályozására, a telek megnagyobbítása céljából a szomszéd házakat vásárolnánk meg, — a mint alább kimutatni fogjuk — azzal a nyert szépészeti előnnyel arányban nem álló nagy költséget okoznánk.

A mostani városháza telkén történéző építkezés esetében ideiglenesen az összes hivatalokat bérhelyiségekben kellene elhelyezni, a mi eltekintve a több ezer frt kiadástól, a közgazgatás nagy hátrányára, az adminisztrációt felette megneheziténé.

Azon aggodalmat, hogy ha a városháza más telken épül, a kereskedelmi forgalmat magával vonja, nem oszthatjuk, mert a forgalomnak a hivatalos helyiségekkel, — legyen az megyeháza, városháza, vagy igazságügyi palota — összefüggése nincs, mert a vásárpiazz helye maradhatna és maradjon is a régi helyén.

Azon tervet, mely az új városházát a felsővárosi vásárhelyre célozza, célszerűnek nem tartjuk, már csak azért sem, mert odaépítés esetében kiszorítaná a vásárteret. De nem is képzeltető, hogy a városházát a belvárosból a felsővárosba komolyan tervezhesük.

Azon terv pedig, mely a városházát egy óhajta építeni, hogy a városház-ternek rendezése céljából a Bierbauer-, Obermayer-, gróf Zichy- és Kunze-féle házak lennének megszerzendők, igen költségesnek bizonyul. Igaz, hogy a Zichy és Kunze házak eltávolítása által a Kossuth-utczának a városház-terből befolyó vonalát 33 ööl hosszban szabályozná, szélesebbé tenné, de ezen terv kivitele által a városház terének csak egy része a Kossuth-utczának 33 ööl hossza nyerné rendezését és az ez által nyert szépészeti előny még mindig nem állna arányban az arra fordított felette nagy költséggel, mert a Kossuth-utca további szabályozásának utjában állana a kölesönös néps-egy-let, egy a Karl-ház egész hosszvonalá, de régi állapotban maradna a Kossuth-utczában a szé-

sérték a befejezett játékok, mikor itt a játékarlangban a kétségbeesett szenvedélytől fel-dult arczakat néztem. Pedig játék ez is — valamint játék a baccarat is. Csupán a pénz volna tehát az, mi oly különbözővé teszi a játékot? Igen az; — a pénz, a kedves, drága pénz, az a hitvány sár, mely sárga színével, tompa csengésével megbűvöli az embereket úgy, hogy angyalból démont, emberből állatot csinál. Nagy boldonság biz' ez! De hát pénzen meg-lehet venni bünt, erényt, hirt, becsületet — mig a hol pénz nincs, ott semmi sincs; ott nincs opera, balett, majom színház, panoráma, medve ködfátyolkép — mind oly szivet-lelket nemesítő dolgok — miket csak pénzen lehet látni és amikre okvetlenül szüksegtük van az embereknek.

Azután pedig megkisértem, hogy van e szerencsém a játékokban. A legkisebb tételt, öt frankot tettem a 13-as számba. Hatszor nyertem meg egymás után a behagyott tételt. Annyi aranyank sem voltam ura soha; a hete-dik játszásomra aztán elvesztettem mind. Egy mellettem álló olasz majd hogy meg nem vért könnyelműségemért. Ugy gesztikulált, mint egy szemlalom; jó hogy nem érttem zengzetes nyelvét.

Körülottem dühös játékosok, tajtékzó ajakaik, szikrázó szemekkel, jékes-vörös arczokkal — és az arany, ezüst rüpiú jobbra-balra nagy csomagokban, mint értéktelen, neveléses játékszer, — és a teremben fel-alá hullámanak suhogó selyemruhák, illatos, mosolygó arczu, érzéketlen színi nők — mily viaszutasztító kép ez! — Tekintetem a csillárok fényébe mélyedt el a szeretnék nem itt lenni — de távol innen, hova szívem vágyik: otthon. Önkénytelenül is dudolni kezdem a régi dalt:

Messze jártam, távol is volt jó dolgom
De a szívem csak azt mondja: jobb otthon!

pészet fogalmával meg nem engedhető Proviánt-ház és belvárosi laktanya is.

Szerintünk az új városházának építését a már a közel jövőben létesítendő alkotásokkal és tervezetekkel kapcsolatosan kell megoldani, ez már pénzügyi tekintetben is kívánatos; kívánatos, hogy a már terbevetett elődázhatatlan építkezések és alkotások költségeivel más városok példájára, eleve számítsunk s kívánatos, hogy a terveknek sorrend szerinti kivitelével ne okozzunk adózó polgárainknak a közel jövőben elviselhetetlen terhet, hogy ne legyünk gazdák számítás nélkül.

A közel jövőben egy új városház építésén kívül elődázhatatlan követelmény már a köztisztaság és közegészség szempontjából is, hogy a várarki csatorna beiveltessék.

A vasutról a budai-uton át a kocsi közlekedés és az egész város forgalma kívánatosá teszi, hogy a várarki-csatorna beiveltése után a budai-utól a püspök-térre egy széles utca nyitassék.

Egy legalább a helyi kiegészítő cs. és kir. zászlóalj részére a mostani laktanyának más célra fordításával új laktanya építendő;

kívánatos a papnövelde-utczának szabályozása és annak a várarki csatorna beiveltése által nyert új utczába való meghosszabbítása; óhajtanád az igazságügyi palotának egy a királyi ügyészségnek közlészerű helyre való kijelölése;

egy a pénzügyigazgatóság, [kir. adóhivatal, az állam mérnöki hivatal, valamint a pósta és távirtda hivatalok építésére alkalmas telek kijelölése.

Mi az új városházának telépítése céljára tervezzük a belvárosi laktanyának 2446 ööl területét. Hogy pedig a csoportosított tervek célszerű és olcsó módon legyenek megoldhatók, megvásárolni ajánljuk az agkok intézetének tulajdonát képező pósta épület területével, mely 439 ööl, megvásárolni indítványozzuk a cs. és kir. kincstár tulajdonát képező élelmezési házat, melynek területe 1451 ööl; ezek által nyernénk összesen 4336 ööl területet. Ezen terület a mostani városházának 444 ööl területével szemben tizszer akkora; ha hozzá számítjuk a mostani városház ternek 991 ööl területét összesen 1435 ööl területtel szemben háromszor akkora.

Hogy fentebbi tervünk kivethető legyen az építkezésekre nézve sorrendet is ajánlunk; első sorban felépíteni indítványozzuk egyelőre csak a helyi kiegészítő zászlóalj részére az új laktanyát. Ezt leghelyesebben és legjutányosabban a város tulajdonát képező a katonai laktanyai építkezésre már korábban megvett piros-alma, Emhecht-major, Körmeny ház, összesen 5956 öölnyi terület egy részére indítványozzuk építeni oly formán, hogy az kedvező esetben több zászlóalj részére kibővíthető legyen.

Ugyanezen terület egy része lenne telajánlható a cs. és kir. katonai kincstárnak élelmezési ház építésére.

A Proviánt ház és pósta épület megvétele által a katonai laktanya területével összesen 4336 ööl terület elegendő tétfogat arra, hogy ott a mellékelt vázlat szerint és pedig annak déli oldalán a meghosszabbított papnövelde-utca vonalán felépüljön mintegy 800 ööl területen az igazságügyi palota és kir. ügyészség a szükséges bőrtől helyiségeivel, ugyanazon terület északi oldalán körülbelül 1000 ööl területen a pénzügyigazgatóság, adóhivatal, az állam mérnöki hivatal, esetleg a pósta és távirtda palotája, esetleg iskolák vagy más közép-épületek. Az ezen épületek között fennmaradt 2500 ööl területen és pedig annak közepében négyoszobban épülne fel az új városháza, mely egyik homlokzatával a várarki csatornának beboltozása után a budai-utól, illetőleg a Schlam-madinger háztól egészen az izraeliták imaházáig befutólag a püspök térre létesített 20 méter széles utczára nézne; a másik homlokzatával pedig a mostani Kossuth-utczára, a mely a városháza előtt szabályos parkirozott térré alakulna — tekintene.

Hogy a papnövelde-utca szabályozható legyen, az illetékes egyházi hatóságtól meg kellene szereznünk a papnövelde épület azon udvar részét, mely ma a papnövelde utczába

nyulik be. Ezen disztelen udvarrész, egy a kaszánya eltávolítása által nemcsak az utca, de a papnövelde templom szépészeti tekintetben sokat nyerne.

Az új városháza felépítése után a régi városházába lenne a pósta és távirtda hivatal, vagy eladható lenne, melynek átépítése esetében a Szent István utca rendezése céljából kikötendőnek tartjuk, hogy egy új ház csak oly formán lenne építhető, hogy a városház téről az utca szélessége a Székesegyház küszöbével egy vonalban nyerve rendezését.

Fentebbi tervünk kivitele esetében először: felépítendő lenne a cs. és kir. gyalog laktanya, a mi által a szab. kir. város a mint alább kimutatni fogjuk, anyagi előnyt nyerne;

2. a közegészség és köztisztaság nagy előnyére a már 1833-ik évi polgármesterei programmba vett terv kivitele által beiveltetnék várarki csatorna;

3. a csatorna beiveltése után nyernék a forgalom és közlekedés elvitáztatlan nagy előnyére a budai uttól a belvárosba vezető 20 méter széles utczát;

4. ezen nyert utca által megoldását nyerte az ugynevezett Zichy-köz szűk volta folytán a közlekedési akadály;

5. Felépülne a város közepén az új városháza;

6. Az igazságügyi palota részére méltányos feltételek alatt ajánlhatnánk föl telket.

7. Közmegelegedésre építhetne az állam egy a pósta és távirtda, állammérnöki hivatal, valamint a pénzügyigazgatóság, egy az adóhivatal részére épületeket;

8. a papnövelde és Szent István utczák is rendezésüket nyernék;

9. az annak idejében eléggé át nem gondolt és elhírtelenkedett katonai laktanya építési politika is kedvezőbb fordulatot venne;

10. végre meg kell jegeznünk, hogy indítványunk elfogadása esetében, a midőn a városháza nem a mostani helyen épülne, a hivatalok részére kibérelni tervezett helyiségek költségei sem okoznának a város közönségének felesleges kiadást.

Lássuk most már a tervek pénzügyi oldalát: A mostani városháza tétfogata és

értéke	444 négyezögöl	50.000 frt.
a Bierbauer-féle ház	135 "	35.000 frt.
a gróf Zichy ház	231 "	60.000 frt.
az Obermayer-féle ház 85 "		10.000 frt.
Kunze-féle ház	76 "	20.000 frt.
az új városház felépítése		200.000 frt.

A fentebbi épületek oly áron becsülvék, a melyek tekintettel házbérjövendelmükre, jutányosnak mondhatók és mégis csak 971 négyezögöl területen 375.000 frt költséget okoznának.

Az általunk indítványozott terv szerint a régi laktanya értékét vesszük	50.000 frtba.
az agkok intézetének házat	30.000 frtba.
a katonai kincstár épületét	28.000 frtba.
az új városház építését	200.000 frtba.
a városi csatorna beiveltését 4336 négyezögöl területen	10.000 frtba.

Összesen . . . 318.000 frtba.

Számításba kell vennünk azt, hogy a mostani városháza értéke 500.000 frt, az igazságügyi palota telkéért 10.000 frt, a többi kincstári építkezésre szánt telkekért legalább 15.000 frt összeg, a mi által összesen 75.000 frt volna nyerhető. Továbbá figyelembe veendő az is, hogy a cs. és kir. ujonnan felépítendő laktanya 6457 frt 21 kr. jövendelmével önmagát törleszténé és így a mostani laktanyáért tulajdonképen készpénzt fizetnünk nem kellene és így tervünk szerint 125.000 frt levonása után csak 193.000 frt volna tevedendő, ami 5°/₁₀₀-os törlesztéses kölcsönrel 9650 frt, melyből levonandó lenne még az ideiglenesen bérházakban elhelyezett hivatalok után 1200 frt bérösszeg; az így mutatkozó 8450 frt évi teher maga után vonna 6 kr községi pótdadó emelkedést, mely elől — egy új városházának felépítése esetében mely már valóban indokolt — kitérni nem lehet.

Az csak áltatás, vagy nagyon hibás számítás, hogy az újabb időben a közgyűlés által megavazott nagyobb terhek, mint a helyi-érdéki vasut építéséhez hozzájárulás, a tisztviselők fizetésének ötletszerű fizetés felemelése

stb. ne okozunk pótdadó emelést, azt csak a jobb gazdálkodás enyhítheti.

Az általunk indítványozott és csoportosított tervezetek létesítése is maguk után fogja vonni az utazók és terek rendezését és ezek rendezése is okozni fog újabb kiadásokat, de körültekintő helyes, okos tervek egy oly pénzügyi művelet által, mely törlesztéses kölcsön által a terhet 50 egymás után következő évekre osztaná fel, megoldhatók anélkül, hogy e czímen az eddiginél nagyobb összeggel terhelnék az adófizető közönséget.

Csoportosított terveink részletes kidolgozásával nem óhajtjuk a városi mérnöki hivatalt terhelni, indítványozzuk, hogy a részletes terv kidolgozására pályázat hirdetessék méltányos díjazás feltételével.

HIREK.

— Személyi hir. Dr. Steiner Fülöp megyés püspök f. hó 28-án bizonytalan időre Teésre költözött.

— József főherczeg arcképe. A marosvásárhelyi huszonkettedik honvédezed egyik tartalékos hadnagya Szamosy László nagyváradi származású festőművész, Munkácsy első mesterének Szamosy Elek nagyváradi rajztanárának a fia, bevonulása előtt megfestette a honvédség főparancsnokának József főherczegnek az arcképét melyet az ezrednek ajándékozott. A honvédezed tisztikara elfogadta az érdekes ajándékot s a főherczeg arcképét nagy ünnepélyességek közt fogja leleplezni.

— Berlini nagykövetség itthon. Szögyény-Marich László, monarchiánk berlini nagykövete, f. hó 24-én a német fővárosból Bécsbe érkezett, a honnan tovább utazik fejférmegei birtokára Csóorra, a hol egy pár hetet családja körében tölt. A nagykövet hazaérkezése különben összefüggésben van II. Vilmos német császár látogatásával. Nagykövetség régi bizalmas embere a német császárnak s folyton környezetében lesz addig, míg Vilmos császár Magyarországon tartózkodik.

— Szentgyakorlatok. Az egyházmegyei papság, a mint már jeleztük, f. hó 23—27 tartotta lelki szent gyakorlatait P. Daubner Alajos Jézus-társasági atya vezetése alatt a szeminariumi templomban. A lelki gyakorlatok hétfőn este 6 órakor vették kezdetüket és pedig az Oltári-szentség kitétele mellett ünnepélyes Veni Sancte-val, a melyet dr. Steiner Fülöp megyés püspök tartott, a melynek végeztével ugyancsak a megyés püspök nagyszabású allocutiót intézett papságához. P. Daubner napoként 4 szentbeszédet tartott. 27-én reggeli 7 órakor a püspöki mise alatt az egybegyűlt papság megáldozott, a melynek végeztével a püspök ismét szózatot intézett a papsághoz, azután következett az ünnepélyes Te Deum. A szt. gyakorlaton résztvett dr. Steiner Fülöp m. püspök udvari papjaival együtt, a káptalannak tagjai Prifach József nagyprépost, pápai praelátus vezetése alatt, valamint az összes helybeli papság és vidékről körülbelül 30-an.

— Egyházmegyei hírek. Ditrich István pilis-szt.-lászlói plébános Pomázra, Szabó Gyula volt zámolyi plébános Abára nevezettek ki plébánosoknak. Gönczöl Antal bicskei s.-lelkész Zámolyra, Matyasovszky Gergely volt soóskuti s.-lelkész P.-Szt.-Lászlóra ideiglenes h. plébánosoknak, Holésky Ágoston Pomázról Tököllyére, Kapitány Gyula Bodaikról Bicskére, Szórády Gyula Abáról Bodaikra helyezték át s.-lelkésznek.

— Királynapok Tatán. Nemcsak a tatai Esterházy kastélyban készülnek lázasan a hadgyakorlatra odaérkezendő koronás vendégek fogadására, hanem maga Tata-Tóváros is nagy buzgódsággal iparkodik minél fényesebbé tenni az uralkodók fogadó ünnepségét. Királyunk ő Felsége, a ki legutóbb 1874-ben volt Tatán, huszonhárom év után ismét szemlét tart itt a katonaság felett. Megye és község minden: megtett arra, hogy ő Felsége a község fölvirágzásáról szerezen tapasztalatot. A kövezet helyre van állítva, a városba vezető utak példásan rendezettek, és — még gázvilágításról is gondoskodtak. Miután a német császárról ismeretes, hogy igen nagy sürgönyváltást folytat minden utazása alkalmával Berlinnel, számára külön táviradhivatalt rendeztek be és ha lehetséges, a budapest—berlini telefon vonalat is megnyitják a német császár itt tartózkodásának a tiszteletére és e vonalat Tatával egyenesen összekötik. A szász királynak Tatára való érkezése, valamint a román királyné még most sincs egész határozottsággal megállapítva, mindazonáltal a piaristák épületében megtették a kellő előkészületeket, hogy a koronás vendégeket is kellő fényvel fogadhassák. A főherczegek közül József, Ottó, Rainer, Jenő és Frigyes főherczegek vesznek részt a hadgyakorlatokon, kiket részint Tatán, részint a környékbeli uradalmak kastélyaiban fognak elhelyezni. Az idegen államok katonai képviselői közül jelen lesznek majd: Obrutscheff, orosz tábornoki generális, Docht, kapitány (Egyesült-Államok), Berkheim báró (Franciaország), Wardrop ezredes (Anglia), Hülsen gróf (Németország), lovag Pollio (Olaszország), Demetrescu katonai attasé (Románia), Achmed Halmi bey (Törökország). A királynapok alatt ő Felsége a szokásos rendben fogadja a felekezetek, törvényhatóságok, tanintézetek és kamarák küldöttégeit.

— Közigazgatási bizotts. ülés a megyénél. A megyei közigazgatási bizottság br. Fiáth Pál főispán elnöke alatt a megyeház kistermében szeptember 6-án ülést tart.

— Beírások a kereskedelmi akadémiában. A helybeli keresk. akadémiában a beírások az 1897—98-ik tanévre szeptember hó 1, 2. és 3-ik napjain d. e. 9—12 óra közt eszközöltek. A javító és pótló vizsgálatok szeptember 1-én d. u. 2 órakor tartatnak. A ker. akadémia alsó (I.) osztályába beléphet minden tanuló, ki négy polgári, négy real, vagy négy gimnázium-osztályt sikerrel végzett. A gimnázium negyedik osztályából azonban akkor is beléphet az alsó osztályba, ha a latin nyelvből elégtelen osztályzatot nyert. Minden egyéb felvilágosítással különben szívesen szolgál az akadémia igazgatósága.

— Egy herczegnő karriérje. Londonból érdekes hírt jelentenek, a mely Bourbon Elvira, Don Carlos leánya sorsáról szól. A herczegnő, a ki tudvalevőleg megszökött Folchi festővel s vele bolyongott a világon, ez idő szerint New-Yorkban van, a hol mint elárulitón tengeri as életét. Ékszerreit, a melyeket az apai házból magával vitt, rég eladta már s mikor az utolsó darab ára is elfogyott, beköszöntött nála az inség. Végre is kénytelen volt kereset után látni. Folchi festő persze az ékszerek elpárolgása után odább állt.

— Női kereskedelmi tanfolyam. A női kereskedelmi tanfolyam az évben is megnyílik szeptember hó 15-dikén. A beírások szeptember hó 5—8-dikáig a keresk. Akadémia igazgatójánál eszközölhetők. A tandíj havonként 5 frt, előre fizetendő.

— Alkalmi utazás. Folyó évi szeptember hó 4-én, Kisasszony ünnepe alkalmából Budapest déli vasutról a magyar vonal Siófoktól kezdődő déli vasuti állomásaira, valamint Fiume, Triest és Cormonsba, nemkülönben a bécs-triesti, karinthiai és tiroli vonal jelen-tékenyebb állomásaira a Budapest déli vasuti pályaudvarról este 9 óra 25 perczkor induló 207. sz. személyvonatnál rendkívül mérsékelt menettérti jegyek fognak kiadni. A fentemlített állomásokra a közbeeső magyar és horvát állomásokról is fognak ily mérsékelt menettérti jegyek kiadni. Ezenkívül a magyar vonal állomásairól igen mérsékelt áru menettérti jegyek lesznek Budapest és Bécs déli vasutra kiszolgáltatva. Ezen menettérti jegyek 14 napig érvényesek és a visszajövetkor az utazás kétszeres tetszésszerinti állomásokon felbázkálható. A Budapestről szóló jegyek naponta válthatók a déli vasut városi irodájában (V. Nádor-utca 16.), a m. kir. államvasutak városi menetjegyirodájában (Hungária-szálloda) és az indulás előtt az állomás személypénztáráinál. Az utazásra vonatkozó adatok, valamint a jegyek ára a már kifüggesztett falragaszokból vehetők ki, ezenkívül minden állomáson díjmentesen kapható a folyó évben rendezendő kékutazások jegyzéke.

— A közgyűlés tárgysorozata. Diebala György és társai városi bizotts. tagok indítványa városház építési- és egyéb középítések tárgyában. Tanácsi előterjesztés a város által kötni szándékolt 260,000 frtos járadékkölcsönre beérkezett ajánlatok tárgyában. Tanácsi előterjesztés a felállítandó magyar katonai hadapród iskolák egyikében egy alapítványi helynek a város által felállítása tárgyában. Agg-szegényügyi bizottmány előterjesztése Madarass Lipót v. biz. tagnak, ezen bizottság elnökévé megválasztása iránt. Városi tanács előterjesztése a helyi m. kir. honvédségi zenekar részére tiszteletdíj felajánlása iránt. Nyugdíj-felügyelő bizottmány előterjesztése Lencsés István lovas-hajdu nyugdíj jogosultságának megállapítása ügyében. Ugyanannak előterjesztése Kramer Pál városi I. alszámvevőnek nyugalomba vonulása ügyében. Városi tanács előterjesztése Greizinger Márton nyugdíjazott városi tanító nyugdíj illetményének utalványozása tárgyában. Városi tanács előterjesztése Greizinger Márton nyugdíjazott városi tanítónak nyugdíján felül évi segély iránt beadott kérvénye tárgyában. Városi tanács előterjesztése néhai Herder Károly, volt felsővárosi róm. kath. kántor után örökösének adandó temetési segély tárgyában. Városi tanács előterjesztése Rainiss Mátyás vezető tanítónak, a 100 frt vezető tanítói javadalmazás megadása iránt benyújtott kérvénye tárgyában. Tanácsi előterjesztés az apáca-utca és budai-ut aszfaltozási költségeire 3744 frt 96 kr rendkívüli hitel kérelmezése iránt. Ugyanaz, Márkus Simon özvegye és fia czég részére tözege-szűrlék összegyűjtésére települ. városi terület berbeadása iránt. Ugyanaz Abel József és társai helybeli lakosoknak, — Tóth Márton és társai helybeli lakosoknak, — Kolmer Imre és társai helybeli lakosoknak, a szőlőhegyen kint lakás megengedése s kiszabott pénzbüntetésük elengedése iránt beadott kérvények tárgyában. Tanácsi előterjesztés ifj. Tógl. Gyula fontházi boltbérletnek, a 12156/97. sz. tan. határozat ellen beadott felfolyamodása ügyében. Tanácsi előterjesztés Varga András és Nyakas József éjjeli örök lakbérének fel-emelése iránt. Tanácsi előterjesztés egy számfeljötti állás szervezése iránt. Városi tanács előterjesztése a vágóhidnál sürgős foganatosítást igénylő helyreállítási munkák tárgyában. Tanácsi előterjesztés Sváb Kálmán volt városi árva-házi gondnok után kirótt országos tanítói nyugdíj járulék ügyében. Városi tanács előterjesztése a budai-ut és apáca-utca öntözésére újabb 100 frt igénybevétele tárgyában. Tanács előterjesztés a Keresztes és Lörincze házak közt levő eszatonna rész beivelése ügyében. Városi tanács előterjesztése a város területén folyó év folyamán összpontosuló katonaság elszállásolási költségei tárgyában. Tanácsi előterjesztés a Piros alma kaszárnya körül készí-tendő aszfalt gyalogjárda és ezzel kapcsolatos utca-rendezési munkák tárgyában. Ugyanaz a

fenti szafalt munkálatok vállalatba adása tárgyában. Közigazgatási kiadó bejelentí fenti munkálatok 15 napi közszemlére kitételének megtörténtét. Városi tanács előterjesztése a körház-utca elejének rendezési munkái fogantatása tárgyában. Ugyanez, fenti munkálatból az aszfaltozási munkák vállalatba adása tárgyában. Közigazg. kiadó bejelentí fenti munkák 15 napi közszemlére kitételének megtörténtét. Tanácsai előterjesztés a szarka-utca rendezési munkáinak fogantatása tárgyában. Ugyanez, a fenti munkálatból az aszfalt gyalogjárda készítés vállalatba adása tárgyában. Közigazg. kiadó bejelentí fenti munkák 15 napi közszemlére kitételének megtörténtét. Havranek József polgármester előterjesztése, az állami italmérési jövedék tisztá jövedelméből való részesedés ügyében. Közigazgatási kiadó betérjesztí Horváth András és társai által kért városi terület eladására vonatkozó iratokat. Közigazg. kiadó betérjesztí Magda Kálmán felső-vásártéri háztelkéhez eső utca terület eladására vonatkozó iratokat. Tanácsai előterjesztés a városi bányák művelésének vállalatba adása iránti megtartott árlejtés eredménye tárgyában. Városi tanács előterjesztése a vásártér északi során Paulusz és Magda féle házak előtt az utca szab. vonal kitűzése tárgyában. Városi tanács előterjesztése Csáder Ferencz írnök nyugdíj tartozása tárgyában. Tanácsai előterjesztés a budai-ut elejének rendezése ügyében. Ugyanez a tűzoltó-egylet által segély iránt beadott kérvény tárgyában. Tanácsai előterjesztés az iparos segédek szakrajz-tanfolyamának a jövő tanévtől megszüntetése iránt. Ugyanez az iparos tanoncz-iskola tanítói karának újabb 3 tanévre megválasztása iránt. Ugyanez Antal Ferencz biz. tagnak gazdasági irányu ismétlő iskolák létesítésére vonatkozó indítványa tárgyában. Ugyanez a Szent Sebestyén templom egyik tornyának újra fedése tárgyában. Ugyanez a sörházi malomnál sertés hizlaldához tartozó trágya ürgödőr készítése tárgyában. Ugyanez a városi malomnál tapasztalt közegészségügyi szabálytalanságok tárgyában. Ugyanez Osváth Sándor volt városi lovashajdu által, elmozdítása ellen beadott fellebbezés tárgyában. Ugyanez az 1895-96. évi utadó záró számadásnak kereskedelemügyi miniszeri jóváhagyás tárgyában. A budapesti közegészségügyi központi mérnöki hivatal átír a vízvezeteki kutpróbák tárgyában. Pauer István állatorvos betérjesztí folyó év II. negyedéről szóló állatgészségügyi jelentését. Veszprémmegye közönsége áttesteri pártolás végett a tűzkár-biztosítás kötelezővé tétele s államosítása iránt az országgyűlés mindkét házhoz s a kormányhoz intézett feliratát. Hevesvármegye közönsége áttesteri pártolás végett a közúti fedanyagok vasúti viteldijának mérséklése iránt a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez intézett feliratát. Az 1897. évi XXII. t. cz. kihirdetése. Az 1897. évi XXIII. t. cz. kihirdetése. Az 1897. évi XXIV. t. cz. kihirdetése. Az 1897. évi XXV. t. cz. kihirdetése. Havranek József polgármester előterjesztése a székesfehérvár-sárbogárdi helyi érdekű vasútra megszavazott 50.000 frt hozzájárulás 3-ik részletének utalványoztatása iránt. Városi tanács előterjesztése a budapesti menza academica javára 100 frt segély utalványozása iránt. Ugyanez néhai Felmayer Károly árvaházi alapítványának alapító levele tárgyában. Városi tanács előterjesztése a fazekas utca rendezési munkálatok tárgyában.

Felhívás a keszthelyi gazdasági tanítézet egykori hallgatóihoz. A keszthelyi gazdasági tanítézet folyó évi október hó 12-én ünnepli meg a Georgicon alapításának 100-ik évfordulóját és a tanítézet új főépületének megnyitását. Ünnepe lesz ez a nap a hazai mezőgazdaságnak, a gazdasági szoktatásnak és mindazoknak, a kik a keszthelyi tanítézetben tanultak és végeztek. Én felkérem mindazokat a t. pályatársaimat, a kik velem egyidőben és azután is a mostani évig a keszthelyi tanítézetnek polgárai voltak, emléjék ezt az ünnepet hozzájárulásukkal oly módon, hogy az ünnepnapra mentől többen megjelenjenek és különösen azzal, hogy adakozzanak a tanítézetnél a „Régi hallgatók jubileumi alapítványa“ czimen

létesítendő alapra, melyből az érdemes hallgatók évenként jutalmat vagy ösztöndíjat nyerjenek. Ez lenne méltó megemlékezése a régi híveknek az Alma Mater iránt és az addig összegyűlt alapítvány bejelentése az ünnepnap programját is emelné. Tekintettel az idő rövidségére, én ezen az uton fordulok minden volt keszthelyi pályatársamhoz és utdaimhoz és kérem őket, hozzák meg az Alma Mater iránt való kegyelet adóját a nemes czélra és a kiváló alkalomra; legyen mindenki, a kihez ez a felhívás ejut, buzó apostola az ügynek, mert biztosan hiszem azt, hogy mindenki úgy itél, hogy a nagy alapító szellemétől fölszentelt és a gazdasági szakoktatás első otthonául felavatott hely és város nagy ünnepéről nem maradhat el kegyeletes megemlékezése és áldozata mindazoknak, a kik azon a helyen megindult új oktatási korszak (1865.) első hívei és azután a tanítézetnek végzett polgárai voltak. Juttassa adományát és gyűjtését mindenki „Jubileum alapítvány“ czimén a keszthelyi m. k. gazdasági tanítézet igazgatóságához. Kolozsvár, 1897. augusztus hó 6-án. Vörös Sándor, kir. tanácsos, gazd. tanítézeti igazgató.

Gőz ázóógép munkában. Nagy-Lángon gróf Zichy János uradalomában a gőz ázóógép működését szeptember hó első négy napján kezdi meg, de ha ekközben az esős időjárás akadályul szolgálna — szeptember hó 6-ik és 7-ik napján is bemutatják az érdeklődő gazdaközönségnek. Felkéretnek az érdeklődők, hogy látogatásuk idejét a Ganz és társa gépgyárának Budapestben bejelenteni sziveskedneek, melynek igazgatósága a jelentkezőket a szabadbattyányi állomáson kocsival várja.

Egy megkegyelmezés története. Abból az alkalomból, hogy a király megkegyelmezett az egy hónapi fogházra ítelt Miller József lelkésznek az Alkotmány igazgatójának, a Pressburger Tagblatt tegnapielőtti számában feltűnt részleteket beszél el Knezech József lelkész megkegyelmezésének történetéről. Knezech meg képláni működése idejében a budapesti sajtóbiróság a polgári házasság ellen való igazgatás miatt egyhanguan vétkesnek mondta ki s egy évi fogházra ítélte. Knezech — írja a Pressburger Tagblatt — a budapesti gyűjtő-fogházban már néhány hónapot leült, bizonyára nem érdemelt büntetésből, mikor öfelsége előtt hatalmas védője akadt és pedig nem kisebb személyiség, mint József főherczegünk fia — József Ágost főherczeg. A fiatal főherczeg, a ki buzgó katolikus, előterjesztést tett a királynál az elíteltetés tisztán politikai indokairól és pedig olyan sikerrel tette ezt, hogy a király nem vonakodott, hogy Knezechnek hátralevő büntetését kegyelem útján elengedje. A kegyelmezés már küszöbön volt, mikor hirtelen meglepő akadály állt elő. — A kormány értesült a király szándékáról és — mint a kabinetiroda tönöke: König a leghatározottabban kijelentette — a kormány azt jelentette öfelségének ekkor, hogy Knezechet nem a polgári házasság ellen való igazgatás, hanem felségsértés miatt ítelték el. Erre ö felsége már lemondani készült a megkegyelmezéstéről, midőn József Ágost főherczeget értesítették br. Bánffy machinációiról. A főherczeg igen feligatva a kormány vakmerősége felett, rögtön Bécába sietett s öfelségét felvilágosította a valódi tényállás és az ítélet indokolásának tartalma felől. Most tehát, április hónap utolsó napjaiban megtörtént a kegyelmezés, s az igazságügyminiszter legfelsőbb rendeletet kapott, hogy Knezechet erről értesítse és azonnal szabadon bocsáttassa. Ez a legfelsőbb rendelet igen nagy ijedséget keltett a kormánynál és most is igazi világitásában mutatkozott a Bánffy-kormány lojalitása, Knezech ugyanis nyomban a legfelsőbb rendelet megérkezése után felszólították, hogy írjon egy kegyelmi kérvényt. Knezech örömdetesen meglepetve, úgy tett, a mint a főügyészség utasította. És most aztán egy „liberális“ bravurfogást vittek véghez: Knezech kérvényét a király rendelete előtt öt nappal antedatálták és a kormány így ajánlta a kegyelmezést. Ezzel a dolognak olyan látszatot akartak adni, mintha Knezech megkegyelmezését egységyedül a kormánynak köszönhetné, ama kormánynak, mely úgy remélte a kegyelmezést megakadályozását, hogy a legfelsőbb helyen Knezechet, mint felségsértőt iparkodott befekettetni. Az igazság azo-ban napnyer került s a kormány eljárása a legélesebb megrovásban részesült az udvari körökben. Eddig a Pressburger Tagblatt, mely a kormánynya nézve kellemetlen leleplezést állította szerint, biztos forrásból meríti. Knezech József most József főherczeg birtokán, Felcsúthon plébános.

Tolvaj cselédnő. Keifis Istvánné szül. Szabó Juliánna selyem-utca 2. szám alatt lakó napszámosasszony tegnap este Gerendai Gyula kereskedő boltjában ugyancsak nagy vásárt csapott. A legszebb selyem kendőket, pompás szöveteket szedette elő s ragyogó arccal válogatott a sok ceacsé-becse között. A kiválogatott holmi értéke már 38 trtra ragott, midőn a „jó kundschafft“ pazar vásárlását befejezte. Fizetni ugyan nem fizetett érte, de nem is kérték pénzt tőle, mert Szigeti dr. számlájára iratta fel a járandó összeget. Keifis Istvánné azután szépen összepakoltatta a kiválogatott ruhaneműt s megindult vele, de nem Szigeti doktorhoz, hanem saját lakása felé. Gerendainak azonban gyanus volt a cselédnő viselkedése, az egyik inasgyereket utána küldötte, hogy nézze meg csakugyan Szigeti dr.-hoz fogja-e vinni a csomagot? A fu azzal a könnyen eltalálható jelentéssel tért vissza, hogy a kérdéses cselédnőny messze elkerülte a bementő címet s a zsákmánnyal egyenesen hazafelé tart. Gerendai az esetet feljelentette a rendőr-kapitányságnál, a honnan azonnal küldtek embereket a tolvajnál elfogására. Nem került sok időbe, Keifis Istvánné ott állott a rendőrkapitány előtt s vele együtt vissza került a vásárolt ruha is, mely Gerendainak még az nap átadatott. A csaló cselédnő felett, a kire több hasonló család is derült fel, a kir. törvényszék fog itélni.

Bankett. Urházy Lajos lovasberényi ref. lelkész tisztelőtőre, ama buzgó fíradozásnyának sikerért, mellyel a lovasberényi és vidéki közönségnek aug. 15-én este a szinelőadásnál az igazgatói tisztet ö viselte, a lovasberényi intelligencia e hó 24-én, — az ünnepeltnek névnapja előestéjén — a Zöldfa-féle vendéglő éttermében egy 50 terítékű társasvacsorát rendezett. Rosenfeld László lendületes beszéddel köszöntö fel az ünnepeltet, szavaiban megemlékezett az ünnepeltől mint lelkészről, szinigazgatóról és az itteni társasélet előharcosáról s végtőre a Lajos napról is, mely szavait zűgő éljenzés kísérte. Utána Heissler Gyűző mondott alkalmi toszott, melyben nemcsak az ünnepeltől, a gr. Csiráký családról is szözlött. kinek — ugymond — mindenkor öszinte hálaival tartozunk ama nagy jószágáért, mellyel az itteni közönséget részesíté, hogy mindenhol ott vannak, hol jó és nemésért lelkesülni kell. Most Urházy Lajos emel poharát és megköszönte a figyelmert, visszautasította azon elismerést, mintha csak az ö csekély személye érdemelné a mai tisztélet nyilvánítást. Lelkes éljenzés fogadta szavait. Felköszöntötek még: Papp János és Márkus Ágost. Vacsora után cigányzene mellett tánczaperdültek, mely csak a késő éjjeli órákba oszlott szét. Ezen estélyen megjelentek közül feljegyezni sikerült a következőket: Mihályfy Gyuláné, Hefler Jánosné, Egl Józsefné, Ficher Antalné, Ackermann Gyuláné, Farkas Gyuláné, Heissler Gyűzőné, Papp Jánosné, Botka Józsefné, Márkus Ágostné, Neumann Dávidné, Laufer Jenőné, Egl Mariska, Hefler Sári és Margit, Haas Róza és Heissler Giza.

Eltűnt fia. A polgárdi-i állomás főnöknek Vonyák Károlynak szakácsnéja Gulyás Fanni e hó elején kilépven szölgálatából, megkérte az állomás főnököt, hogy 9 éves Gyula fiát tartsa magánál szeptember hó 1-ig, mivel ö mostani helyzetében nem tudja fiát lakással és élelemmel ellátni. Az állomás főnök megajánlta az asszonyt és magához vette a kis fiút. A kis Gulyás Gyula, ki gyermek korához képest nagyon is erős testalkatu, vaskos fücska, szivesen maradt és örömet végezte azokat az apróbb munkákat, a melyek elvégzését az állomás főnök néha rábízott. Folyó hó 22-én gróf Bathányi Gézőhoz küldötte egy távirattal, hogy azt adja át. A kis fu átadta a táviratot s visszajövet dr. Strasser Imre polgárdi lakos

bérlétre tért be, hol egy istállóban hált meg. Másnap azonban hiába várták, nem ment haza. A kis barna arczu fucskát most a rendőrség utján keresik.

— **Új temetkezési vállalat.** Az „Első hazai os. és kir. szab. érczkoporsó-gyár“ tulajdonosa, *Gebauer Károly* Debreczenből — városunkban a Kossuth-utca Dietrich-féle házában „*Kegelet*“ czim alatt egy a jelenkor minden igényeinek megfelelő temetkezési vállalatot létesített, a hol minden, a temetkezéshez szükséges kellekeket a legutányosabban lehet beszerezni. S ugyanott rendelkezésére áll a tisztelt gyógyszeroládoknak több a legdiszesebb nyitott és üveges gyógyszerkocsi. — Ezen temetkezési vállalatot a tisztelt gyógyszeroládok szives figyelmébe ajánljuk.

— **Hölgyközönség figyelmébe!** Bátorkodjunk szives tudomásukra hozni, hogy külföldi bevásárlási utazásunkról hazatérve, a legremekbbsé dívatokelmekkel, kabátokkal, — **selymekkel, — futó és nagy szőnyegekkel** áruházunkat felszereltük, megtekintés végett szives látogatását kérve, kész szolgái: **Deutsch Manó és fia.**

— **Egyházi szerek,** zászlók, miseruhák, keresztúti- és oltárképek, csillárok, kegytárgyak, képek és könyvek beszerzésére ajánljuk Szűts és társa, a bibornok-érséki és Magyarország hercegprimásának udvari szállítói. Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca.

Irodalom és Művészet.

Igen elterjedt tankönyv. A róm. kath. egyházi Szertartások tankönyve. Szerkesztette: *Bucsek István* theol. tanár. Alkalmos polgári iskolák, közép iskolák alsó, és elemi iskolák felsőbb osztályai számára, valamint magán olvasmányul. Terjedelme 74 lap, ára 30 krajczár. Kapható a szerzőnél *Vácson*.

Magyar Nemzet Története. Egyre had megjelenésében a *Scalai Baróti-féle Magyar Nemzet Története* a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) czég kiadásában, melyből most érkezett hozzánk a 67. füzet, III. Károly király uralkodása alatt a pragmatika szankció behozataláig adván elő e mozgalmas korszak eseményeit. Savójai Jenő végkép és minden zugából kiüzi a törököt hazánkból és helyre áll végre a rég óhajtott nyugalom, mely az ország annyi üdvös bel reformjával járt. A füzet képdíszre már nem annyira harcias jellegű. A külön műmellettel III. Károly királynak, Weigel Kristóf metszete utáni arcképét ábrázolja. A füzet szöveg illusztrációi a következők: *Temesvár visszavételére* vert emlék érem. *Diszkalap*, melyet Jenő herceg XX. Kelemen papától kapott. *Pancsova vára*. *Nándorfejérvár* a XVIII. század elején. A *Nándorfejérvári csata* tervrajza. A *Nándorfejérvári* diadal emlékére vert érem, *poszarováci béke* emlékére vert érem. (Csáky Inre gróf stb.)

A **„Vasárnapi Lapok“** legutóbbi száma újra meggyőzött minket arról, hogy ez a legszébb kiállítás, legjobban szerkesztett képes újság s a míg a közönség önmagának szerez gyönyörűséget vele, ha olvassa; másrészt csak így válik lehetővé, hogy a külföldről hozzánk beözönlő folyóiratokat a „Vasárnapi Lapok“ kiörzitsa. A legutóbbi szám tartalma a következő: *Palágyi Lajos* „Nyár“ című költeménye. *Lázár Béla* a magyar nyelv szótárjáról értekezik s élesen neki vág az Akadémiának. *Bajza Lenke* folytatja „Könyv és Mosoly“ című regényét. Milyen legyen egy nő kézi könyvtára? *Fekete Ottóliától*. *Pap Zoltán* két népdallal találkozunk a füzetben. *Gárdonyi Géza* bájos elbeszélést írt a kunyáról, melyet a szerkesztőség megrajzoltatott. *Maszák Hugó* *Jászai Mari*ról írt tanulmányt. *Guál Mózes* „*Romanika*“ című elbeszéléseinek folytatása zárja be az irodalmi részt. Azonkívül tele van löverseny

képekkel, a szezon aktualitásával. *Dániel Ernő* minisztert és családját mutatja be 4 képen a nagygájai parkban.

VEGYESEK.

□ **Az autocycele.** Az a páratlanul gyors elterjedése a biciklinek, melynek növekedését még napról-napra szemlélhetjük, arra indította az embereket, hogy minél jobb, olcsóbb és tökéletesebb kerékpárok állítsanak elő. Évről-évre számos találmány híre érkezett már, hogy az emberi erőt sikerült pótolni gőzzel, villamosággal stb. Mindezen találmányok azonban nem sokat érnek, mivel részint igen drágák, részint az előállított automobil kocsik rendkívül súlyosak voltak. Most azonban Párisból egy oly találmány híre érkezik, mely a biciklinek teljesen megnyitja a jövőt s elsőrangú közlekedési eszközzé teszi. A feltaláló nevét egyelőre szerénységből még titokban tartja. Járműve olyan mint egy közönséges bicikli, csak hogy sulya mindössze 20 kilogramm s hogy hajtani nem kell, mégis egy óra alatt 40–50 kilométert képes befutni. A hajtóerő a petroleumgáz, melynek ereje a vizgőz erejét 120-szorosan mulja felül. Ha valaki a gyorsaságot még fokozni akarná, a pedálokat is igénybe veheti, melynek hajtása ép oly könnyű mint az egyszerű biciklinek s ekkor egy óra alatt 60 kilométer gyorsaságot elérhet vagyis Székesfejérvárról Budapestre körülbelül egy óra alatt felmehet. Az üzemeltetés hallatlanul olcsó, egy órára egy félter tisztított petroleum kell, melynek ára 9–12 kr. között váltakozik, vagyis egy kilométerre nem egészen egy félkrajczár esik. Ez a gép, mely valószínűleg hihetetlenül gyorsan fog elterjedni, csupán azon egyetlen hátránnyal bír, hogy petroleumot kell az embernek magával vinnie, de már is akadt egy amerikai, ki azt állítja, hogy ő kitalált egy oly kis térfogatu villamosmotort, mely a célján teljesen megfelel s egyszerre 400–500 kilométernyi utra szükséges hajtóerőt rejt magában. Ha e hír megfelel a valóságnak, akkor az összes fiakeresek és bérkocsiosok csodót mondhatnak, mert mindenki csak ilyen biciklit fog használni s a bérkocsi állomásokról teljesen elfognak tűnni a fiakeres és konfortábil. De meg akar mindenki a saját kocsiján fog jární. Az utazókat természetesen ki fogják aszfaltozni, melyek javításáról évtizedekig nem fog kelleni gondoskodni, mert milliónyi gumikerekű bicikli sem képes évtizedek alatt is elkopatni az aszfaltot. Ilyen revuluciót fog előidézni az autocycele mely feltalálóját millárdossá fogja tenni rövid idő alatt.

□ **A felsült Grenier.** Grenier francia képviselő, a ki a mohamedán vallásra tért át „meggyőződésből“ már sokat írtak róla a lapok. Most azonban a derék muzulmán háztartak. A boulevard Montparnasse 71-es számú háza előtt levő kútnál nagyszánu közönség jelenlétében végezte szertarsásos mosdásait. Közben odavetődött egy igazi arabs, a ki eleinte csodálkozva nézte, mit művel kollegája, mert neki mindazokról a dolgokról sejtelme sem volt. Később aztán mimikájának egész erejével protestált az ellen, a mit Grenier arabs burnuszában cselekszik. A párisi közönség persze nagyon mulat ezen a dologon, annál kevésbé a felsült Grenier, kit saját hit-sorsosai árulnak el.

□ **A németek hadikincse.** A nemzetgazdasági írók általában elítélik gazdasági szempontból a hadikincsek gyűjtését és maupáság Németország az egyedüli állam, melynek 120.000.000 márkára rugó hadikincse van. A napokban vizsgálta meg a pénzügyi bizottság a kincset, hogy meggyőződjék arról, vajon érintetlenül van-e még ottan a Spandauvár pánczéltérmeben, a hol őrzik. Három vasajtón keresztül jutnak csak abba helyiségbe, a hol a százhusz millió aranyban erős vasládákban fekszik. Mindenik ládának 12 rekesze van, melyek mindegyikében 10 ezer márkát tartalmazó zacskó van.

□ **A keresztvetés.** Az egyesült államok utolsó háborújában, a bul-rumi ütözlet napján Smith tábornok a napi jelszó kiadásától elkéstett hadosztályával. Előre látta, hogy ha a jelszó ismerete nélkül közeledik a sereghez, irgalmatlanul tüzzel fogadják. Hogy megmentse hadosztályát, kérdezte, vajon találkoznék-e valaki, a ki magát feláldozza bajtársaiért. Egy csinos ifju lépett ki a sorból.

— Tudod-e, mire vállalkozol? kérdezte számalommal a tábornok.

— Igenis, tábornok ur! — felelte az ifju.

— Le fognak löni, fiam.

— Igenis, tábornok ur!
Smith ezeket írta egy papírszeletre: »Küldjétek a napjelszót. Smith tábornok.« Mikor készen volt vele, átnyújtotta a derék katonának. Ugy gondolkozott, ha elesik is a követ, legalább megtalálják a czédulát.

Az ifju közeledett az előőrsözhöz.

— Megállj, ki van itt?

— Barát!

— A napjelszót! kiáltják feleje.

Felelet helyett előre rohant a fiatal katona s mikor részegették a puskák csöveit, hirtelen nagy keresztet vetett és karjait ég felé terjesztette, Istennek ajánlván lelkét. Az előős katonái erre lábaikhoz csapták puskáikat. A keresztvetés, melyet a katolikus katona csinált, volt az nap a jel a napjelszó helyet, a mit a katolikus Beauregard tábornok adott ki aznap reggel.

□ **Harcz a tenger árja ellen.** Van Keymeuten a »Revue Encyclopedique« utolsó számában leírja azt az életharcot, melyet a hollandusok a tenger hullámai ellen vívnak, hogy visszafogtassák azt a területet, melyet most Zuyder-tó árja borít. Ki akarják ismét szarítani lassankint ezt a vízfelületet. A XVI. század óta 380.000 hektárt foglaltak el. Ez az egész elnyelt vidéknek körülbelül fele. Most újabb hadat izentek az oceanának és ebből jelentékenyebb háború lesz, mint bármelyike az előzőknek. Körülbelül 200.000 hektárról van szó, melyet elakarnak foglalni. A kiszáritási munkálatok 33 esztendőig fognak tartani és körülbelül 667 millió frank lesz a visszahódított terület ára.

Közgazdaság.

Odaégett gyujtogatók.

(A. É.) Furcsa eset esett a gabonapiacok baises spekulánsain. Addig gyujtogatatták a gazda reményességét, érdekeit, jogos követeléseit, a míg ez idén maguk is odaégték.

A bőrvével tulajdonképpen nem igen lehet paczkázni. Avagy jebban mondvá ott is meg van mindennek a határa. Mert a bürzének, mint minden élő szervezetnek, meg van a maga élettana.

Addig, míg egy évben a világ gabona-termése több mint a fogyasztási igénye, bátran nyomhatják le a baissierk az árakat a maguk tetszése szerint. A maguk tetszése szerint mondjuk, mert a tultermelés okozta árdepresszióknak is meg-vannak a maga határai. Mert ha több a gabona és az ára ennek következtében természetesen uton hanyatlik, akkor a hanyatlás minden stádiumában a népesség újabb és újabb rétege jut a gabona élvezetéhez, melyet eladdig magas ára miatt egyéb, silányabb táplálékkal volt kénytelen helyettesíteni. Ennek következtében a kívánat nagyobb lesz és mikor a természetben áralakulás megtalálta az egyensúlyt a rendelkezésre lévő mennyiség és az ár között, akkor természetesen megállapodnak az ár is. De azért bürzemanőverekkel a baissierk még mindig nyomhatják az árakat, minthogy nyomni is szokták akkor, mikor a gazda a buzáját eladja, ellenben a haussenak is szabad tere nyílnak az árak mesterséges emelésére, minthogy azt meg is szokta tenni, mikor ő az eladó. A tultermelés soha sem lehet olyan nagy mértékű, hogy ennek a mesterséges áralakításnak határt szabjon, egyrészt mert egy évben csak bő termés lehet s az ennek következtében előllozt áresés sok földet von ki a szentermelés alól, s így a tultermelés soha sem tultermelés addig, a míg a népek milliói nem jutnak hozzá a gabonakenyérhez.

Ha a termelés és fogyasztás körülbelül egyenlő mértékű, akkor a bürzék érzékenysége csaknem végtelen. Akkor a bürzéken minden legkisebb híresztelés, manőver képes befolyásolni az árakat. Ugy a baises, mint a hausse megszerez magának a maga jó napjait. Sokat egyik se nyer, mert mikor a haussier vásárlásai nagyon fölverik az árakat, akkor mindjárt ott olálkodik a hausse árnyéka, a realizáció, vagyis maga a hausse rontja az álláspontját azzal, hogy a vett árut, természetesen papírárut eladja, hogy a nyereségét kivezza spekulációjából s ezzel maga nyomja le az

árakat. Ha pedig a baisse a gabona árát tulajdonképpen lenyomta eladásiával, akkor meg az ő spekulációját kell kompenzálnia fedezéssel, vagyis azzal, hogy az előre eladott búzát tényleg meg is vegye lehetőleg alacsony áron s így vásárlásával a nagyobb kereslet folytán saját maga emeli az árakat. Így kompenzálódik normális időben a börze forgalma. Sokat nem igen nyerne a börzések, de fizetési képességük is kevesen lesznek, mert fedezni miúgy lehet, s a realizáló haussier is talál mindig vevőt búzájára.

De egészen másképpen áll a dolog, ha a gabona-termés rossz, ha annyira rossz, hogy a szükségletet nem képes kielégíteni. Akkor hiába minden ijesztgetés, akkor minden manőver csütörtököt mond, az árak tartós lesoványodása lehetetlen, s az a börzespékuláns, a ki a helyzetet nem tudja idejekorán fölfogni, s a szokott árnyomó kontreminre adja magát, menthetetlenül odaéget spekulációjával, mert eladásait nem képes fedezni, mert a gabona a fogyasztás kielégítésére sem elég, nemhogy a blanco eladások fedezésére is elég volna.

Ez volt az eset az idén. És a merkantilista sajtó büszkén mutat rá, hogy no lám, milyen ártatlan intézmény ez a börze, hiszen a papír-búza ez idén nem nyomta az árakat, hiszen az ezüst folytonos rohamos ársése nem gátolta meg a gabona áremelkedését, hiszen ezek a világtustokká egyesült börzespékulánsok nem érték le az árát akkor, mikor a gazda eladja búzáját.

Igaz, mert nem voltak rá képesek; mert a börzén is megvan mindennek a határa, mert mikor abszolúte nincs termés, akkor a vakkal sem lehet elhitetni, hogy túltermelés van, mert a kik elbizakodottságukban azt hitték, hogy a termésnek is föltötte állanak, a kik elkapatottságukban magukkal is elhitették, hogy ők a papírral képesek helyettesíteni a búzát, azokat rendentasította a természet, azok odaégték spekulációjukban s be kellett látniuk, hogy még a börzének sem szabad mindent megköszönetnie.

Igenis, a baisse a világ összes piacain csodót mondott az idén. A teljesen elégtelen termés, mely Magyarországot, Olaszországot, Ausztráliát, a Balkánt csaknem teljesen megfosztja kivitelétől, Angliát, Franciaországot stb. beviteli országokat fokozottabb bevételre szorítja, lehetőtlenné tette a baisse párt boldogulását és saját manővereivel kergeti a fizetési képességbe.

Érdekes az amerikai börzetudósításokból kieszemlélni a kontreminörök próbálkozásait. Napról-napra jön a jelentés, hogy a baissierk az erős hausse-szal szemben reakcióra vágnak s a mint a nap kisüt az amerikai farmok felett, telisdedteli vannak a legjobb reményekkel. De híreszteléseiket csakhamar tönkre teszi a tényleges gabonaforgalom alakulása, a külföldi kereslet emelkedése, a rossz terméshírek stb. Amerikai jelentések szerint a blanco-kötések vagyis a papírosan eladott, de nem létező gabona óriási mértékűt ilt. Mikor azután a baissierk ezt meg nem vették, de eladott gabonát fedezni akarják, az a fokozott kereslet miatt ismét a hausse örömnappja. Amerikában a blanco-kötések száma oly nagy, hogy a brisse-párt feltétlenül megtörése után, mert arról szó sem lehet, hogy a kötéseket olcsóbban fedezzék, milliókra meg milliókra fog menni a bukott kontremin passzívja.

Érdekes különben a német börzék szerepét is megnézni a mostani haussenál. — Ki ne ismerné a német börzék harcát a gazdákkal? A harcban a gazdák győztek. A börzét erőlyesen megreformálta az állam. De a börzének ez nem volt inyere. Sztrájkra fogták a dolgot, feloszlottak, nem vetették alá magukat a reformnak s telefonon csinálják kötéseiket tisztán a becsületesség szankciója alatt, börze és börzebíró nélkül.

De a jó urak boszut lihegtek s elhatározták, hogy megmutatják a gazdáknak, hogy mit tudnak. Alig jöttek az első vetésálláshírek, örült szenvedélyvel, szinte fanatikusán kezdtek dolgozni az áremelkedés ellen. Az egész német piac egy kontremin-párttá szerveződött és vak dühvel nyomta le az árakat. Volt idő

ennek következtében a tavasszal, mikor az árak oly annyira aláhanyatlottak, hogy már a börzének a kötésnél árát nem is kötötték ki s csak a jövő két heti középárban állapodtak meg előre. De azután egyszerre felszabadult az árakululás e nyomás alól. A helyzet tisztázódni kezdett. A termés abnormis csekélyisége evidenssé lett s a börzék önkéntelenül haladtak felfelé a 14 friso árig. A német baisse pedig, mely a gazdákon bosszút akar állani, önmagán állott bosszút s milliókat meg milliókat küld differenciáik fejében a magyar és osztrák haussiereknek, a francia és angol, s az amerikai börzéknek. A német börzék tökébirása óvja meg a német piacokat attól, hogy gyűlölködő baissieagitációjuk a piac általános fizetési képességére vezessen. Az az egy azonban bizonyos, hogy a német börzék ad oculum demonstráltak, hogy még börzéknek sem lehet a természet végzéseivel vakmerően szembeállaniok. Es ez mégis vigasztaló reánk nézve.

* Az eczet haszná nyáron. Tudjuk azt, hogy nyáron bajos dolog a hust jég vagy hideg pince nélkül jól eltartani és nem egyszer történik, hogy szorult kap. Ezt elkerülhetjük az által, ha egy ruhát eczetbe mártunk és ezen eczetes ruhába takargatjuk a hust.

* Gyümölcs mint gyógyszer. Csodálatos hatása némely gyümölcs az egészségre. Így a szőlő, de különösen a fekete szőlő rendkívül tápláló és igen vértisztító. Ezt követik értékben a barackok, melyeknek azonban nem szabad túlértéknek lenni és korán reggel, éhgyomorral élvezve legegészségesebbek. Naponkint éhomra élvezett narancs igen hathatós szer rossz emésztés ellen és hosszabb alkalmazás mellett alaposan gyógyít. Főtt alma fiatalabb gyermekeknek ugy szolván nélkülözhetetlen és az anyáknak lehetővé válik porok és más gyógyszerek (mixturák) nélkül elleni. A tormáta leve kitünően hat máj- és bélbajoknál, a görögdiñnye leve láz- és vesebajoknál megbecsülhetetlen. Utóbbi tetszésszerűtlen mennyiségben élvezhető és csak kolera-hajlamoknál mellőzendő, a mikor különben is minden gyümölcs élvezése kerülendő. — A citrom leve

egy csésze forró kávéban főfájás ellen kitünő hatású szer. Általában mingen gyümölcslé a betegszoában igen szivesen látott vendég. Szederlé cukorral főve igen jó köhögést csillapító szer. Skrofulózis ellen kitünő gyógyszer a kökényből főtt és hidegen bevett tea. A bőrön sztyenyomott és ott száradni hagyott számozca igen hathatós szer fagyott kezekre. A természet a különféle gyümölcsökben különféle, kimeríthetetlen gyógyszerrel kínálja az embert, melynek hatását gyakran csak meg kell figyelni, hogy azután eredményesen alkalmazhassuk.

Apró hirdetések.

E rovattban kösöltt egy-egy hirdetések, ha lakosim nincs kivéve 4 soros terjedelemben egyszeri kösítés 30 kr. Minden további sor 4 kr. — Ha az apró hirdetés 6-szor vagy ennél többször adatik fel, megjelenésenként 20 krót vétetik föl.

Értesítéket díjtalanul ad a kiadóhivatal bárkinél, vidéki levelekre, ha 5 kros válass-bélyeg mellékeltek válassot.

A RÁCZ HEGYEN

egy 5 oktályos újan beültetett, nemesített termő szőlő jó hajlék és nagy pinczével eladó, bővebben a kiadóhivatalban.

KÖZÉP ISKOLÁT

végzett és egyetemen tanult fiatal ember, a német és francia nyelvben magán oktatásra ajánlkozik.

Czim a kiadóhivatalban.

EGY JÓ CSALÁDNÁL

a jövő tanévben 2 tanuló teljes ellátásban részesülhet igen kedvező feltételek mellett, a hol az illetők egyszersmind a család főgymnáziumba járó fiától magán oktatást is nyerhetnek. Tudakozódni lehet: Gyümölcs-utca 28. sz. alatt.

KREIZLER SÁMUEL ÉS FIA

BELPIACZ, (SAJÁT HÁZ.)

ALAPITTATOTT 1842-ben.

Vásznak, asztalneműek, chiffonok legjobb minőségben. Ruhakelmék, selymek, paplanok, szőnyegek és gratlik pargetok, posztók és gyapju-kelmék a legnagyobb választékban.

Minden ezikk a legmérsékeltebb szabott áron!

Kérem a tisztelt közönség becses pártfogását.

UGYANEZEN HÁZBAN EGY „ÜZLET HELYISÉG“ AZONNAL KIADÓ.

STEININGER SÁNDOR Parti divat vászon üzlete

SZEKESFEHÉRVÁR, Nádor-utca 19. sz. Tejes-köz sarkán.

Az őszi és téli időnyre remekül felszerelt

női divat, kézzel feldolgozott és vászon üzletben

szerecsés parti (alkalmi) vételek

folytán azon helyzetben vagyok, hogy olyan

jutányos olcsó árakért

tudok kitünő jó minőségű és divatos árval szolgálni, hogy áram tekintetében legyőztem a fővárosi összes kereskedőket.

Saját jól felgött érdekében ajánlom meggyőződést szerezni és bevásárlásiával megszerencsésítenni.

Tisztelettel

STEININGER SÁNDOR,

Szekesfehervár Nádor-utca,

Pollák színpár állatlenében.

	Ezelétt	Most
	frt kr.	frt kr.
1 mtr jó mosó parget	30	18
1 mtr széles szintartó parget	55	30
1 mtr dupla széles szohviott	50	22
1 vég 30 rőfös schiffon	7.80	4.50
1 vég 30 rőfös cszrna Canavász	7.50	3.80
1 vég 32 rőfös vászon	7.50	3.80
1 vég Steinger Creas	9.50	3.80
1 vég 54 rőfös Rumburgi	25.-	7.50
1 pár tunis szövet függöny	3.60	1.50
1 dte zsebkendő szép	3.-	1.20
1 drb 3 méteres plaid kendő	7.-	2.20
1 vég korona kanavász	9.50	4.50
1 garnitur gyterítő, szőrosz	12.-	6.50

és más e szakmához tartozó ezikkok óriási választék rendkívül olcsó árakért.

Nagy forgalom, kevés haszon!

Szabó üzlet

Székesfehérvárott, Kossuth-utca 4. sz.

Alulírott ajánlja a n. é. közönség becses figyelmébe dúsan berendezett raktárát

hazai, angol, francia * * * *

*** * * * és brüni szövetekből.**

Készít

katonai, papi és polgári öltönyöket
a legjutányosabb arért

s a legutolsó divat szerint.

A n. é. közönség becses pártfogását kérve maradtam kiváló tisztelettel

Szirkovits András u. G. M.

RODE IMRE

Uri és női divatüzlete Székesfehérvárott,
Nádor-utca 17. szám.

A mélyen tisztelt vevő közönség b. figyelmét bátorítom felhívni az alant felsorolt árukra, melyek új üzletemben nagy választékban legjobb minőségben olcsó árakon szerezhetők nálam be, u. m.:

Férfi kalapok:

férfi kemény kalap fekete 2- 3- 3-50
férfi puha kalap színes 1-50 1-80 3-
férfi puha kalap fekete 1-60 1-80 3-
férfi puha kalap Loden 1-20 1-50 1-80
gyermek kalap minden színben 75 től 1-50

Férfi sifion ing:

sima elővel gallér nélkül 1-20 1-50 2-
szeg. elővel gallér nélkül 1-50 1-80 2-20
himzett „ gallér nélkül 1-80 2- 2-40
batiszt „ gallér nélkül — 2-20
selyem „ gallér nélkül — 2-20 3-
férfi gallér fehér és színes 12 drb 2 frt.
férfi kézelő fehér és színes 12 pár 4 frt.
Creton gy. ing gallérral —90 1-20 —
sifion gallér nélkül 1- 1-20 —
férfi lábra való köpper —80 1- 1-20
férfi lábra való atlas damask 1-30 1-60

Zsebkendők:

tél vászon színes széllel 1-20 1-50 1-80
czerba vászon színes széllel 2-40 3- 3-60
fehér vászon és batiszt 3-50 4-50 5-50
gyermek Clott esernyő —90 1- 1-20
férfi Clott esernyő 1- 1-20 1-50
félselyem esernyő 1-80 2- 2-20

Reklam nyakkendők:

Legdivatosabb formákon 15, 20, 25 kr
Legdivatosabb form. selyem 30-tól 1-50

Börkeztük, elismert legjobb gyártmányu

férfi- és női- minden létező színekben párja 1-20 frt.

Nagy választék férfi, női és gyermek-harisnyákban, továbbá válfüzők, csipkék, szallagok, kötő és horguló pamutok, csipke függönyök és minden e szakmába vágó rövidáru czikkben.

BUTOR

raktáromat, kárpitos és asztalo-műhelyemet május hóban
Kossuth-utca 18. szám alá helyeztem,
egyszermind megnagyobbítottam.

Idáig nem létező olcsó árakon kaphatók:

Faló, Ebédló, Szalon, Iroda és minden lakosztály berendezések;
Egyes szekrények, és ágyak, magas divánok, ottománok, tükrök, képek, hajlított székek, asztalok, karnisok, összecusukható fotel, és szekrény ágyak.
Lószőr, afrik. és ruganyos madraczok méret szerint pontosan készíttetnek.

Kézimunkák mondérozása izléses kivitelben.

Tapétázások jótállás mellett.

Rajzokkal és költségvetéssel díjtalanul szolgálók.

IFJ. FÜSTER IMRE

Székesfehérvárott, Kossuth-utca 18. szám.

Csak csekély

HAVI RÉSZLETFIZETÉSRE

kaphatók!

Legujabb divatu tavaszi-gallérok és kabátok.

Kész férfi- és gyermekruhák

minden nagyságban. Kanavász, vászon és minden e szakmába vágó

czikkek, valamint

ingek, gallérok és lábravalók, nap- és esernyők dus választékban.

— Nagy raktár asztal- és futó-szönyegeken. —

LÖWY ADOLF * * * * *
*** * * * * SZ.-FEHÉRVÁR.**

(Felmayer mellett.)

NAGY BUTOR-ELADÁS!!

SZÉKESFEHÉRVÁROTT SAS-UTCZA 16. SZÁM,

A „FEKETE SAS” szálloda átellenében.

A ház lerombolása és a raktárhelyiségek kiürítése végett a raktáron levő összes

asztalos-, kárpitos-, és esztergályos-butorok,

szönyegek, függönyök, madraczok, vaságyak, mosdó asztalok

ugyezzintén fal- és pipere tükrök, képek,

és számtalan fej nem sorolt tárgyak minden elfogadható árakban eladtnak.

Ez alkalommal szabadjon igen becses megrendelőimmel tisztelettel értesíteni, hogy kárpitos és asztalos raktáromat haladéktalanul tovább folytatom és készséggel vállalkozom mindennemű javítások és átalakításokra; lakosztályok tapetirozására, helyben ugy mint vidéken; szolid, izlésteljes és jutányos munkáimért reménylen, hogy becses megrendelőimnek 35 évi szakadatlan működésem elég biztosítékot nyujt további becses bizalmukhoz, melyet tisztelettel kér

Id. Fűster Imre,

kárpitos- és asztalos-üzlet tulajdonos.